

ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

І.Г.Гуров, кандидат економічних наук

*В.В.Гречкосій, кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Миколаївський державний аграрний університет*

У статті розглянуто питання формування та функціонування ринку продукції тваринництва. Представлено інформацію про виробництво основних видів продукції тваринництва в господарствах Миколаївської області за 1990, 2004-2007 рр.

Ринок – це система економічних взаємовідносин виробників та споживачів в сфері товарно-грошового обігу, де вступають в силу закони ринкової економіки, а саме попиту і пропозиції. Складовими будь-якого ринку є товар, попит, пропозиція та ціна, а основними суб'єктами – люди та групи людей, які взаємодіють між собою для спільного здійснення економічної діяльності. Серед усіх ринків найважливіший — продовольчий, оскільки лише його продукція забезпечує існування людства.

Світовий досвід довів, що формування ефективного продовольчого ринку є доволі складною справою, оскільки вимагає великого об'єму розрахунків для визначення потреб сільськогосподарської продукції.

Проблеми формування і функціонування аграрного ринку викладено у працях В.Бойка, О.Гудзинського, О.Крисального, П.Саблука, І.Топіхи, І.Червена, О.Шпичака та інших, проте цілий ряд проблем аграрного ринку залишається невирішеним.

Метою даної роботи є вивчення формування ринків продукції тваринництва в аграрному секторі Миколаївської області та аналіз цієї діяльності, визначення шляхів і цілей подальшої роботи по формуванню ефективного ринку продукції тваринництва.

Ринок продукції тваринництва займає важливе місце в загальному ринку продовольства України. Від рівня його розвитку залежить задоволення потреб населення у високоякіс-

них продуктах харчування, що виробляються з тваринницької продукції.

Визначення попиту та пропозиції на ринку тваринницької продукції в даний час має певні складності. Через значне зменшення поголів'я худоби та низьку купівельну спроможність більшої частини споживачів попит на цю продукцію обмежений і має тенденцію до зменшення. В Україні не повністю вирішена проблема забезпечення населення м'ясними та молочними продуктами власного виробництва, внаслідок чого скорочується рівень споживання даної продукції у розрахунку на одну особу.

Аналогічна ситуація на ринку продукції тваринництва і в Миколаївській області, де відчувається нестача сировини для переробних підприємств, а через високі ціни знизився рівень споживання м'яса та молока населенням області. Для покращення ситуації на аграрному ринку, збільшення пропозиції та задоволення попиту на тваринницьку продукцію за доступними цінами в області розроблено і затверджено сесією обласної Ради Програму стабілізації та розвитку тваринництва в господарствах усіх форм власності Миколаївської області на **2005-2010** рр.

Пріоритетним напрямком цієї Програми є підвищення продуктивності тваринництва та птахівництва за умови поліпшення генофонду, створення надійної кормової бази. За рахунок збільшення поголів'я і росту продуктивності планується забезпечити в **2010** році виробництво м'яса в господарствах усіх форм власності до **73,6** тис. т, молока – **617** тис. т, яєць – **320** млн шт.

У досягненні визначених темпів зростання виробництва тваринницької продукції вирішальне значення має створення міцної кормової бази. Відповідно до прогнозних показників виробництва тваринницької продукції загальний обсяг виробництва кормів у **2010** р. повинен скласти **1** млн кормових одиниць з вмістом переваримого протеїну **100-110** грамів в кормовій одиниці.

Розглянемо ситуацію з виробництвом і реалізацією тваринницької продукції після прийняття обласної Програми (табл. 1). З наведених даних видно, що виробництво м'яса в 2007 році дещо збільшилося проти 2004 року, в той же час виробництво молока і яєць навіть скоротилося.

Чисельність поголів'я в господарствах усіх форм власності представлено в табл. 2, з даних якої видно, що в області і далі спостерігається нестабільний стан з поголів'я худоби, що може призвести до подальшого скорочення виробництва тваринницької продукції і не забезпечити виконання програми розвитку цієї галузі.

Таблиця 1

Виробництво і реалізація продукції тваринництва підприємствами усіх форм власності Миколаївської області

Показники	Роки					2007 р. у % до 1990 р.	2007 р. у % до 2004 р.
	1990	2004	2005	2006	2007		
М'ясо							
Вирощено худоби та птиці (живою масою), тис.т	165,5	46,3	44,8	44,4	50,7	30,6	109,5
Реалізовано м'яса (живою масою), тис.т	152,8	17,7	10,6	11,1	12,0	7,8	73,4
Товарність, %	92,3	33,9	23,6	25,0	23,7	-	-
Молоко							
Вироблено молока, тис.т	584,0	445,0	432,0	413,0	379,0	64,9	85,2
Реалізовано молока с-г підприємствами, тис.т	566,0	205,1	225,2	205,0	170,0	30,0	82,9
Товарність, %	79,0	46,0	52,0	49,6	44,8	-	-
Яйце							
Вироблено яєць с.-г. підприємствами, млн шт.	305,4	236,8	313,0	160,4	181,8	59,5	76,8
Реалізовано яєць с.-г. підприємствами, млн шт.	245,8	103,6	145,2	146,0	169,5	68,9	163,6
Товарність, %	80,5	43,7	46,3	91,0	93,9	-	-

На збільшення об'ємів виробництва тваринницької продукції крім поголів'я значною мірою впливає продуктивність тваринництва, особливо в суспільному секторі виробництва. На жаль, продуктивність суспільного тваринництва в період, що аналізується, незначна, але позитивним моментом є тенденція до її росту (табл. 3).

Таблиця 2

Чисельність поголів'я тварин і птиці в господарствах усіх форм власності Миколаївської області, тис. голів

Види тварин	1990 р.	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.
Велика рогата худоба	820,4	201,4	180,6	171,4	150,6
у т.ч. корови	281,2	128,8	115,1	105,0	100,8
Свині	767,6	98,6	140,2	184,0	127,3
Вівці та кози	405,2	38,8	41,0	42,4	43,1
Птиця різного віку	3300	3106	3200	3285	2886
у т.ч. кури-несушки в сільськогосподарських підприємствах	501,2	517,5	557,8	630,2	762,6

Таблиця 3

Продуктивність суспільного тваринництва Миколаївської області

Показники	1990 р.	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.
Середньодобові прирости худоби на вирощуванні та відгодівлі тварин, грам					
в т.ч. велика рогата худоба	356	330	356	373	333
свині	196	206	222	239	248
Удій на одну фуражну корову, кг	2598	2205	2604	2818	2801
Яйценоскість, шт. на одну курку-несушку	205	259	280	264	220

У системі заходів щодо стабілізації розвитку тваринництва і забезпечення виконання Програми до 2010 року головним завданням повинно бути нарощування поголів'я та підвищення його продуктивності. Це дасть можливість поповни-

ти ринок і забезпечити населення молоком і м'ясом за науково обґрунтованими нормами (відповідно **380** і **83** кг на душу населення на рік). Загальною вимогою до господарств усіх форм власності на даному етапі є збільшення продажу м'яса і молока за рахунок збільшення товарності. Для цього необхідно збільшити питому частку постачання цих продуктів на ринок через заготівельні організації, переробні підприємства, організації споживчої кооперації. Це дозволило б навіть за умови обмежених існуючих обсягів виробництва м'яса та молока, але підвищення рівня товарності збільшити їх ринкові ресурси.

Вищевикладене вимагає від сільськогосподарських товаровиробників і підприємств усіх форм власності прикласти максимум зусиль до виконання обласної Програми стабілізації розвитку тваринництва. Внаслідок виконання Програми буде досягнуто:

- збільшення рівня споживання населенням молока, м'яса та яєць, що наблизить їх до рекомендованих норм споживання;
- підвищення ефективності виробництва та конкурентоспроможності основних видів продукції тваринництва;
- втілення у виробництво наукових розробок;
- створення додаткових робочих місць у сільській місцевості;
- зростання доходів сільського населення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про заходи щодо забезпечення формування та функціонування аграрного ринку / Указ Президента України №737 від 6 червня 2000 р. - Офіційний вісник України. — 2000. — №23. — С. 931.

2. Програма стабілізації та розвитку тваринництва в господарствах усіх форм власності Миколаївської області на 2005-2010 роки. —Миколаїв, 2004.

3. Саблук П.Т. Формування та функціонування ринку агропромислової продукції / Саблук П.Т. — К., 2000. — 556 с. (Практичний посібник)

4. Топіха І.Н. Джерелом поповнення ринку м'яса може бути м'ясне скотарство / І.Н. Топіха // Вісник аграрної науки Причорномор'я. —2001. — №2.